

CLINICAL RADIATION ONCOLOGY - INDICATIONS, TECHNIQUES, AND RESULTS, SECOND EDITION

C. C. WANG (Ed.)

Wiley-Liss, New York - Chichester 2000

767 str., 206 obr. (6 barev. snímků), 165 tab.,

ISBN 0-471-23803-1, cena 139,- GBP

Za spolupráce 22 odborníků vychází ve druhém vydání kniha o klinické radiační onkologii sestávající z 15 kapitol. Prvé tři kapitoly jsou věnovány základním pojmům a disciplinám radiační onkologie - radiační biologii a radiační fyzice. Následují rozsáhlé kapitoly o zhoubných nádorech kůže, hlavy a krku, prsu, plic a jícnu, gastrointestinálního a genitourinárního traktu, gynekologických nádorech, sarkomech měkkých tkání, nádorech CNS, lymfomech a nádorech u dětí. Poslední kapitola pojednává o nových radioterapeutických postupech.

První kapitola představuje výstižný úvod do radiační onkologie, v němž se konstatuje, že moderní praxe radioterapie vyžaduje složitě technické zázemí a zdůvodňování; určité zpomalení nárůstu léčitelnosti zhoubných nádorů pozorované v posledních letech by mělo být podnětem k dalšímu zdokonalování postupů a hledání jejich nejvhodnějších kombinací. Část druhé kapitoly o radiační biologii pojednává o nových přístupech k optimalizaci radioterapie - modulaci apoptózy a antiangiogenézi jako prostředků k potlačení nádorového bujení. Ve třetí kapitole je značná pozornost věnována charakteristikám používaných svazků fotonů a elektronů a dozimetrickým metodám.

Složení klinických kapitol bude blíže ilustrováno na dvou náhodně vybraných pojednáních. Názvy odstavců v kapitole o nádorech prsu: úvod, stážování, lobulární karcinom in situ, ductální karcinom in situ, invazivní nádor prsu v I. a II. stadiu, neoadjuvantní chemoterapie v časném stadiu, lokálně pokročilý nádor prsu, radioterapeutické techniky, komplikace radioterapie. Text je doprovázen množstvím tabulek shrnujících výsledky léčby chirurgickými, chemoterapeutickými a radioterapeutickými postupy nebo jejich kombinací, jež byly publikovány v odborné literatuře. Podkapitola o nádorech močového měchýře sestává z odstavců o výskytu a patologii,

klinickém hodnocení, volbě léčebných postupů a radioterapeutických metodách.

Z nových metod používaných v radioterapii je ve třetí části knihy popsána léčba svazkem protonů, alterovaná frakcionace léčby hlavy a krku, intraoperativní ozařování svazkem elektronů (IOERT) a konformní 3D radioterapie. Uvádí se, že terapie protony nepředstavuje revoluční krok v radioterapii; ve spojení s trojrozměrným plánováním léčby může být její význam srovnáván s evolučními přínosy supervoltážního rentgenového záření, afterloadingové brachyterapie a zavedení elektronových svazků. Alterovanou frakcionací při terapii nádorů hlavy a krku se rozumí hypofrakcionace (např. 4 až 5 Gy/f ve 3 až čtyřech dnech v týdnu), „split-course“ frakcionace (1,8 - 2 Gy/f/den s přestávkou dva až tři týdny), hyperfrakcionace (1,15 až 1,2 Gy dvakrát denně s přestávkou mezi frakcemi 4 hodiny a více) a urychlená frakcionace (2 Gy/2 - 3 f/den). Budoucnost IOERT je v integraci této metody do multimodálních léčebných programů při léčbě lokálně pokročilých nádorů hlavy a krku, nádorů v hrudníku, břiše a pánvi.

Text této knihy se vyznačuje především stručností a jasnými formulacemi v partiích tradičně obtížných pro výklad. Dále je pozoruhodný značný respekt k hojně citované rozsáhlé literatuře, např. za kapitolou o nádorech prsu se uvádí úctyhodný počet 628 položek. Ve srovnání s některými jinými knihami o radiační onkologii je méně místa věnováno popisu vlastních léčebných metod. Oproti prvnímu vydání bylo mnoho kapitol zcela přepracováno a doplněno, vzhledem k omezenému prostoru vyžadovanému u druhého vydání byly některé kapitoly zcela vynechány. Vzhledem k rozsahu textu by si kniha zasloužila větší počet ilustrací a k její větší přehlednosti by přispělo číslování podkapitol a odstavců. Zvláštností také je, že zde nenalezneme pracoviště editora a adresy řisřpívajících odborníků. Celkově lze o této sympatické knize říci, v souhlase s předmluvou editora, že text obsahuje praktické myšlenky a informace užitečné pro radiační onkology v jejich denní praxi; kniha se uplatní i u onkologů, chirurgů a praktických lékařů majících v péči pacienty s maligním onemocněním.

V. H.